



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלוגית נ' פלוגית ואח'

בפני כבוד השופטת אילת גולן-תבורי

תובעים פלוגית
ע"י ב"כ עו"ד מעודה יוסף

נגד

נתבעים 1. פלוגית
2. פלוגית
3. פלוגי
ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס ו/או עו"ד עמית אלזם

פסק דין

מבוא

1. האם לאלמנת המנוח מנישואיו השניים זכויות בנכסים הרשומים על שמו? בשאלה זו מכריע פסק הדין, לאחר שהאלמנה עתרה לסעד הצהרתי לפיו זכאית למחצית הנכסים לרבות בבית המגורים, ומנגד ילדי המנוח מנישואיו הראשונים התנגדו וטענו להעדר שיתוף.
2. האיש והאישה הכירו בשנת 2000 עת היו שניהם פנויים, האיש היה גרוש, והאישה אלמנה, לשניהם ילדים מנישואיהם הקודמים. האישה הגיעה לישראל מהפיליפינים מספר שנים קודם לכן. בשנת 2001 נישאו בנישואים אזרחיים, ובשנת 2011 לאחר הליך גיור שעברה האישה, נישאו פעם נוספת כדת משה וישראל.
3. בשנת 2014 נפטר האיש, וניתן צו קיום לצוואתו. לטענת האישה בטרם חלוקת העיזבון יש להצהיר על זכאותה מכח נישואיהם למחצית הרכוש הרשום ע"ש המנוח, ילדיו התנגדו לזכאותה וטענו שרכושו הינו נפרד. האם יש להצהיר על זכאותה למחצית הנכסים והזכויות?



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

טענות הצדדים

תמצית טענות התובעת

4. **לטענת התובעת**, חיו באושר וניהלו חיי משפחה מלאים לכל דבר לאורך השנים. היא תרמה תרומה ניכרת לשותפות הכלכלית ולמשק הבית, נהגה להעביר את הכנסותיה למנוח שטיפל בענייני הכספים. נוכח נישואיהם חל חוק יחסי ממון בין בני זוג והיא זכאית למחצית מכל הנכסים שנצברו במהלך הנישואים. נישאו בשנת 2001 ובית המגורים נרכש ביום 2005. במהלך הנישואים. משכך וכאשר לא ערכו הסכם ממון היא זכאית למחצית מהזכויות בו. הייתה להם כוונה ליצור שיתוף בנכס ספציפי זה שכן מדובר בבית בו גרו יחד כ- 10 שנים, כשהם נשואים, וגידלו בו את אחת מבנותיה. אין רלבנטיות להערת אזהרה הרשומה לטובת המנוח בלבד. עם פקיעת הנישואים יש לחלק את הבית בחלקים שווים. הימנעותם מלחתום על הסכם ממון מוכיחה כוונתם להחיל את החוק על כל הנכסים. מדובר בבית יחיד של בני הזוג, שטרם נרשמו הזכויות בה ויש הערת אזהרה בלבד ע"ש המנוח. הם רכשו אותו ביחד, גם היא פגשה במתווכים, בחרה את הבית, היתה שותפה למשא ומתן על המחיר, ריהטה וסידרה אותו. בנוסף הם קיבלו מהבנק משכנתא במשותף, כאשר כל הכנסותיה בידי המנוח ומשמשות גם לתשלומי החזר המשכנתא וכשאיין ביניהם הפרדה רכושית. לצורך הרכישה לקחו הלוואה ומשכנו נכס ב _____ השייך למנוח, אך ההחזר החודשי היה 10,000 ₪ ולא היה די בהשתכרות המנוח כדי לעמוד בתשלום זה לצד כלכלת הבית. שימוש נטען בשכ"ד שהתקבל מהדירה ב _____ לא הוכח ואינו מתיישב עם גובה ההלוואה. גם הרכב נקנה במהלך החיים המשותפים בשנת 2012 ולאחר הפטירה לקחה הלוואה 22,350 ₪ לאחר שנפתח תיק הוצל"פ ופרעה החוב.

5. הם לא ערכו מעולם הסכם ממון ביניהם, הבית הוא נכס פנימי לנישואים ומהווה נכס משפחתי משותף, אין מקום לטענה של נטל נכבד המוטל עליה. הנחת היסוד היא שרשאית להסתמך על חוק יחסי ממון. טענותיה גובו בתצהירים, אסמכתאות ועדויות. יש לדחות סעדים שנדרשו בכתב הגנה ולא חלק מתביעה זו. הנתבעים מנסים להסית את הדיון בתיק רכוש לפרשנות לצוואה, יכלו להתנגד לצו קיום צוואה, הם המציאו תנאי שהמנוח לא כלל בצוואתו, קבלת הטענה תנשל אותה חרף הוראת הצוואה. יש לקבל התביעה, להורות לנתבעים להשיב כסף שקיבלו בינתיים (שכ"ד רטרואקטיבי מחודש 2/2017, תגמולים, מחצית שכ"ט שמאי), ולחייבם בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בשל התמשכות ההליך.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

תמצית טענות הנתבעים

6.

לטענת הנתבעים, התובעת והמנוח הכירו בשנת 2000 ונישאו בשנת 2001. ידוע להם שהמנוח והתובעת ערכו הסכם ממון שקובע הפרדה רכושית מלאה והוא מאיין את התביעה לחלוטין ויש לדחותה. המנוח ניהל כספיו בנפרד מהתובעת, לא היה להם חשבון משותף ולא רכש עימה דבר. המנוח ידע שהתובעת גונבת ממנו כסף אך התעלם בשל הזוגיות, חשש משיתוף כספים עמה, כשחלה, לחצה עליו לשנות את הצוואה לטובתה וכשסירב שינתה יחסה אליו לרעה, התנהלותה באחרית ימיו הותירה טעם רע של מי שמנסה להשתלט על רכוש לא שלה. עוד לפני שנפטר משכה סכומי כסף מחשבונו, מראה שהתעניינה רק בכספו. העניק לה רבע מרכושו בצוואה, אמרה שתכבד רצונו אך הגישה תביעה. הסכם הממון מאיין התביעה אך גם בלעדיו דנה להידחות כי חוק יחסי ממון חל על נכסים שצברו בני זוג במשותף במהלך חייהם המשותפים ולא על נכסים שהיו בבעלות אחד מהם לפני כן. בית המגורים ב _____ נרכש מכסף של המנוח לפני הנישואים, מימון הרכישה נעשה ע"י מכר דירתו ב _____, והלוואת גישור עד המכירה. שכה"ד שם שילם את המשכנתא. לאחר שלוש שנים מצא קונה במחיר הולם ומכר אותה. יחידת דיור בבית מושכרת, הסכום שייך למנוח ויש לחלקו בין יורשיו. גם אם היו לתובעת זכויות בנכסים אלה היה עליה לבחור בהתאם לתורת הבחירה אם לקיים את רצונו בצוואה או להסתלק ממנה, לא יכולה לבקש לקיים רק חלק מהוראות הצוואה או לטעון כנגד חלק.

7.

הוראת החוק ברורה, נכסים שמקורם ברכוש או כספים טרם הנישואין אין בהם כל שיתוף. גם אם היה מדובר במצב רגיל בו בן זוג טוען לזכויות היה עליה להוכיח מעבר לחיי נישואין, דבר מה נוסף שיעיד על שיתוף. מדובר בנישואין שניים, ללא ילדים משותפים, ללא חשבון משותף, הנכס נרכש ע"י המנוח בלבד, לקח הלוואת גישור במשכנתא, חתם לבד על רכישת הנכס והערת אזהרה נרשמה רק לטובתו. לא נטען שנעשתה השקעה כספית בבית המגורים, והוא עלה פחות מהדירה הקודמת של האיש. התובעת הציגה גרסאות סותרות לנעשה בהפרש שקיבל מהמכירה ולא נתנה הסבר מניח את הדעת מדוע לא נרשם בית המגורים על שמה. הרכב נרכש מכספי מכירת רכב קודם של המנוח ורשום על שמו, אין לה זכויות בו, שילמה חוב רק כדי למנוע כינוס נכסים ומכסף מחשבונו. לא זימנה עדים ולא הוכיחה הנטל הכבד המוטל עליה, יש לדחות התביעה, או לחילופין להחיל את 'תורת הבחירה'. על התובעת להעביר להם את הרכב ושכ"ד שקיבלה בצירוף הפרשי הצמדה וריבית. יש לחייבה בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בצרוף מע"מ, גם בשל הליך למזונות מהעזובון שנמחק.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

דיון

8. המנוח מר _____ והתובעת הגב' _____ הכירו בשנת 2000 עת היו שניהם פנויים, המנוח היה גרוש מספר שנים, והתובעת אלמנה שהגיעה לישראל מהפיליפינים בשנת 1996.
- לשניהם היו ילדים מהקשר הקודם, למנוח 3 ילדים (הנתבעים) ולתובעת 3 בנות. (להלן יקראו גם "האיש", "האישה", וביחד "בני הזוג").
- מספר חודשים לאחר היכרותם עברו לגור ביחד, כעולה מהעדויות.
9. **בשנת 2001 נישאו בנישואים אזרחיים** בקפריסין (ביום 15.5.2001), ובהמשך בשנת 2011 לאחר הליך של גיור שעברה האישה, נישאו פעם נוספת כדת משה וישראל (ביום 15.3.2011).
10. בני הזוג עבדו שניהם לאורך שנות נישואיהם (כפי שיפורט בהמשך), האיש יצא לגימלאות בחודש 5/2010, והאישה המשיכה לעבוד עד פטירתו ולאחריה. האיש עבד כ _____, האישה עבדה כ _____ בחברת כח אדם. תחילה עסקה ב _____ בהבאת כח עזר סיעודי כשכירה, ובהמשך כעצמאית לאחר שפתחה חברת כח אדם בבעלותה, ושוב כשכירה.
11. הבת הצעירה של האישה, ילידת 1995, הייתה ילדה קטנה בעת נישואיהם, וגרה עימם בבית. (ס' 42 לתצהיר האישה, ס' 4-3 לתצהיר הבת, עדות הבת ע' 25 לפרוטוקול ש' 23-24).
- בנו הצעיר של המנוח (הנתבע 3), גר עימם לפרקים, בעת חופשות בשירות הצבאי ובהמשך ביחידת הדיור הנפרדת. (תצהיר 7 לתובעת, עדות הנתבע 3 ע' 40 לפרוטוקול ש' 26-28, ע' 43 ש' 34-35, ע' 44 ש' 1).
12. **האיש נפטר בשנת 2014 (ביום 29.7.2014) 13 שנה לאחר נישואי בני הזוג.**
13. המנוח הותיר אחריו צוואה שערך בשנת 2008, בה ציווה 25% מרכושו לכל אחד מהצדדים, לאישה ולכל אחד מילדיו. (צוואת המנוח מיום 24.1.2008, נספח ו' לתביעה).
14. בשנת 2015 ניתן צו קיום צוואת המנוח (ביום 6.5.15) ע"י כב' הרשם לענייני ירושה, ובהמשך מונה מנהל עיזבון שזהותו נקבעה בצוואה, ונוהלו בבית המשפט במקביל הליכי ניהול העיזבון. (צו קיום צוואה, נספח ג בהליך הנוסף ת"ע 31566-03-15).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

15. **בית המגורים** - בית המגורים בו גרו הצדדים משנת 2005 ברח' _____ ב_____, הידוע גם כגוש _____ חלקה _____ ("בית המגורים"), נרכש ביום 2005. (החוזה נספח 6 לתצהיר הנתבעת) בסך \$ 234,000 (ס' 4 לחוזה).
נרשמה הערת אזהרה ע"ש המנוח (נספח ג לתביעה), רישום הזכויות טרם הושלם. בבית יש גם יחידת דיור נפרדת, כיום מושכרת.
16. טענת הנתבעים הינה, בין היתר, כי הבית נרכש בכספי האיש ממכירת דירה קודמת שהייתה בבעלותו קודם לנישואים ונמכרה בשנת 2007, לכן הבית הוא נכס מלפני הנישואין כי מקורו בנכס שלפני הנישואין לכן אין בו שיתוף. וגם אילו היה נצבר מעבודת האיש בנישואין גם אז לא הוכח בו שיתוף ספציפי.
17. **ניהול העיזבון** - בקשות לפינוי התובעת מבית המגורים ומכירת הרכב נדחו, לאחר שהוגשו בעת שמתבררת התביעה דגן מטעמה לזכויות בנכסים אלה שטרם הוכרעה.
כך גם נקבע שאין לחייב את האישה בעלות דמי שימוש על הרכב בו נוסעת, כפי שנתבקש.
18. משלא הגיעו הצדדים להסכמה בעניין כספי השכירות מיחידת הדיור, ניתנה הוראה למנהל העיזבון לפעול לגבייתם ולהזמין חוות דעת שמאי לגובה דמי שכירות ראויים. בהמשך נקבע כי על התובעת להעביר לידי מנהל העיזבון עבור הנתבעים 75% משכ"ד שגבתה (רטוראקטיבית מחודש 2/2017) והוא ישכיר את היחידה מחודש 1/2018 ואילך.
19. **מזונות מן העיזבון** - תביעה נוספת שהגישה התובעת למזונות אישה מהעיזבון, נמחקה בהסכמה (7.11.16 ע' 11 לפרוטוקול).
- לא מצאתי לחייב התובעת בהוצאות (כעתירת הנתבעים בסיכומים) בגין התביעה שנמחקה מזה זמן וקודם להוכחות.
20. עם זאת ניסיון בית המשפט לבחון עם הצדדים הניתן להגיע להסכמה כוללת לא עלה בהצלחה, כך גם הליך של גישור לא צלח.
משכך בתום הליך הראיות ובהעדר נכונות הצדדים להגיע להסכם, הוגשו הסיכומים וניתן בזאת פסק הדין.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

ההלכה המשפטית

חוק יחסי ממון והלכת השיתוף הספציפי

21. **הצדדים נישאו בנישואים אזרחיים בשנת 2001** (ושוב נישאו כדת משה וישראל בשנת 2011), לפיכך חל בעניינם חוק יחסי ממון, התשל"ג-1973 ("החוק") הדן באיזון משאבים בין בני זוג.

22. **סעיף 5(א) לחוק קובע כי עם פקיעת הנישואין מחמת פטירה, זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווי כלל נכסי בני הזוג, למעט נכסים שהיו להם ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין.**

"5(א) עם התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין עקב מותו של בן זוג (בחוק זה – פקיעת הנישואין) זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג, למעט-

(1) נכסים שהיו להם ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין;

(2) גימלה המשתלמת לאחד מבני הזוג על-ידי המוסד לביטוח לאומי, או גימלה או פיצוי שנפסקו או המגיעים על פי חיקוק לאחד מבני-הזוג בשל נזק גוף, או מוות;

(3) נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששווים לא יאוזן ביניהם."

23. האיש כאמור נפטר בשנת 2014, ובמותו פקעו הנישואים.

24. הזכאות למחצית שווי כלל נכסי בני הזוג הינה הכלל, אלא אם הסכימו בכתב על נכסים ששווים לא יאוזן, והחריגו אותם במסגרת הסכם ממון.

25. כאשר בני הזוג אינם עורכים הסכם ממון הקובע אחרת, יש לנקוט ככלל בחלוקה שוויונית של כלל נכסי בני הזוג באיזון המשאבים. שהרי בני הזוג רשאים להתנות על משטר שיתופי של הרכוש, כרצונם.

26. כב' השופט דנציגר סקר את מהותו של הסדר איזון המשאבים:

"מנגנון זה כונה בפסיקתו של בית משפט זה "הסדר איזון המשאבים" או "שיטת השיתוף הדחוי", ונקבע כי משמעותו הינה הפרדה מוחלטת של נכסי בני הזוג במהלך הנישואין וחלוקה של כלל הנכסים במועד התרת הנישואין בדרך של שומה כספית של נכסי כל אחד מבני הזוג וביצוע "תשלומי איזון" ביניהם [ראו: עניין יעקובי בעמ' 548-549; עניין אבו רומי בעמ' 179]. [...]



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלונית נ' פלונית ואח'

1 כאשר הצדדים לא עורכים מראש הסכם ממון, או כאשר נכרת הסכם ממון אך הוא
2 שותק בנוגע לסוגיות שמוסדרות בחוק, יחול מניה וביה המנגנון הקבוע בחוק (סעיף
3 3 לחוק). הנה כי כן, לשונו של החוק ברורה וכך גם תכליתו: בעומדנו בנקודת הסיום
4 של הנישואין, עלינו לנקוט, ככלל, במנגנון חלוקה שוויונית של כלל נכסי בני הזוג –
5 למעט אותם נכסים שהוחרגו מהחלוקה מכוח החוק או מכוח הסכמת הצדדים –
6 כאשר מטרתנו להביא לאיזון כלכלי בין בני הזוג ולצמצם את חוסר השוויון הגלום
7 ביחסי הממון ביניהם אשר סיבותיו הינן, לרוב, חיצוניות."
8 (בע"מ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני, ש' דנציגר (26.12.12)).

9
10 27. הכלל הינו החלת סעיף 5 לחוק, המורה על חלוקה שווה. גם חלוקה אחרת (בגדר ס' 8 לחוק)
11 שמעבר למחצית תהא החריג ולא הכלל, על מנת שלא לפגוע בשוויון, באוטונומית הפרט
12 ובזכויות קניין. (בע"מ 7272/10 פלונית נ' פלוני (7.1.2014); עמ"ש (חי) 33249-05-15, ז. א. נ'
13 ז. ל. (21.12.15)).

14
15 28. נקבע כי סעיף 5(א) לחוק המורה על חלוקה שוויונית של נכסי בני הזוג לאחר פקיעת
16 הנישואין, איננו מונע יצירת שיתוף בנכס ספציפי מכוח הדין הכללי. (בע"מ 1398/11,
17 לעיל).

18 עניין זה לא השתנה גם לאחר תיקון 4 לחוק שמאפשר לעתור לאיזון המשאבים בטרם פקיעת
19 הנישואין. (בע"מ 1477/13, פלונית נ' פלוני (6.8.13)).

20
21 29. בכל הנוגע לדירת מגורים של בני זוג, נקבע כי מדובר בנכס משפחתי מובהק, ולגביה תהא
22 התייחסות שונה לצורך הגנה על הצד החלש, כך שנדרשת הוכחה מעטה יחסית. על כן רישום
23 הנכס על שם אחד מבני הזוג, או הוכחת מקור המימון לנכס, אין די בהם כדי לסתור את
24 השיתוף בו, אלא ייבחנו כאינדיקציה אחת מני רבות ובנסיבות העניין. קביעה זו שואבת את
25 מקורותיה מהלכת השיתוף:

26
27 "...כבר בתחילת ימיה של הלכת השיתוף נטתה הפסיקה להקל בהוכחת חזקת
28 השיתוף ככל שמדובר בנכסי משפחה, ובהם דירת המגורים של בני הזוג... מקל
29 וחומר אמורים הדברים בדירת המגורים של בני הזוג הנחשבת לנכס משפחתי
30 מובהק. (...) לפיכך, נכס חיצוני שנטמע ברכוש המשותף, עשוי להיכלל אף הוא בגדר
31 הרכוש המשותף ... משך תקופת הנישואין אף היא רלוונטית לכך. ככל שחולפות
32 השנים מיטשטשת ההפרדה בין נכסים משפחתיים לחיצוניים ...
33 באשר לדירת המגורים של בני הזוג נפסק כי היא מחייבת התייחסות שונה מזו של
34 כלל הזכויות והחובות של בני הזוג, ושמור לה בדין מעמד מיוחד מהיותה גולת
35 הכותרת של חזקת השיתוף... דירת המגורים מהווה, בדרך כלל, את מבטחו הרכושי



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלונית נ' פלונית ואח'

העיקרי של הצד החלש... לפיכך נפסק כי לצורך הקמת חזקת השיתוף בנוגע לדירת
המגורים נדרשת הוכחה מעטה יחסית... המגמה הכללית, אם כן, מייחסת משקל
לחיים משותפים רבי שנים בין בני זוג כמקנים שיתוף גם בדירת מגורים שנרכשה
על-ידי אחד מהם אף לפני הנישואין (בע"מ 5939/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד נט(1) 665
(2004)). לצורך שיתוף בדירת המגורים אף אין צורך להוכיח חיי שלום והרמוניה,
אלא די במינימום של חיים משותפים תחת קורת גג אחת (עניין בסיליאן, בעמ' 289).
דברים אלו מתחזקים כאשר דירת המגורים מהווה את הנכס העיקרי של המשפחה...
נפסק כי המשפט מתחשב בציפיותיהם הסבירות של בני הזוג, ולפיכך הוכרה דירת
מגורים כמשותפת בשל ציפייתה הסבירה של בת הזוג לאחר שזו "נטלה חלק מרכזי
במימון הוצאות המשפחה, ובהן גם החזקתה, טיפוחה ושמירתה של הדירה
במחלוקת" (עניין הדרי, בעמ' 693). הן רישומו של הנכס על שם אחד מבני הזוג, והן
מקורות המימון של הנכס אין בהם כשלעצמם לסתור את חזקת השיתוף בנכס
הנידון. אמנם, יש בהם כדי להוות אינדיקציות לסתירת החזקה, אך יש לבחון
אינדיקציות אלו יחד עם יתר נסיבות העניין המלמדות על כוונת הצדדים."
(בג"צ 8214/07 פלונית נ' פלוני, (22.7.2010)).

30. עוד לפני שנים החלה פרשנות רחבה בהתאם לדין הכללי (דיני חוזים, קניין, נאמנות, שליחות,
עשיית עושר, עקרון תום הלב ועוד) (רע"א 8672/00 אבו רומי נ' אבו רומי, פד נו(3) 175 (2002)),
ובאופן התואם נסיבות חייהם של בני הזוג. (בע"מ 10734/06 פלוני נ' פלונית (14.3.07)). כך
לגבי דירת מגורים ששימשה למגורי בני הזוג גם כשהזכויות היו למנוח קודם. (ע"א 755/85
עזבון שאמן נ' עזבון שאמן ואח', פד מב (4) 103 (1988)).

31. נקבע כי אין להאחז ברישום אלא לבחון את המצב החברתי והאישי, לגבי נכס שנרכש לפני
הנישואין ובפרט דירת מגורים, ככל שהייתה שותפות נמשכת בחיי הנישואין ומכח ההגינות.
(בע"מ 5939/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד נט(1) 665 (2004)).

32. יש לבחון את התנהגות בני הזוג ואורח חייהם כמשתקף בנסיבות חייהם, האם הייתה הענקה
רצונית, מפורשת או משתמעת מאורח החיים שבחרו לקיים:
"עניינה של דוקטרינת השיתוף בנכס ספציפי הוא בקיומה של עסקת הענקה
רצונית - מפורשת או משתמעת מאורח החיים שבחרו בני הזוג הספציפיים לקיים"
(ע"א 7750/10 בן גיאת נ' הכשרת הישוב ביטוח בע"מ (11.8.11)).

33. אף אין הכרח שחיי הנישואין יהיו מושלמים, כל זוג מעצב את חייו המשותפים בדרכו. כאשר
בוחן בית המשפט שיתוף ספציפי בדירת מגורים, אינו שופט האם היו חייהם טובים יותר או
פחות, אלא אם היו "סבירים". (בע"מ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני, ש' עמית (26.12.2012)).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלוגית נ' פלוגית ואח'

34. נקבע כי יש להקל במשקל הוכחת 'דבר מה נוסף' כאשר מדובר בדירת המגורים של בני הזוג, ואין זה תנאי הכרחי שתוכח השקעה כספית מצד בן הזוג השני. (בע"מ 1398/11 לעיל, ש' דנציגר, ע' 17-18). אף יש להקל כאשר מדובר בדירת המגורים לצורך הוכחת משקלו של אותו 'דבר מה נוסף' (שם, ש' עמית, ע' 22).
- 5
- 6 "על בן הזוג שמבקש שיוקנו לו מחצית הזכויות בדירת המגורים שרשומה על שמו של בן הזוג האחר, מוטל להוכיח – מעבר לקיומם של חיי נישואין משותפים, אף אם ממושכים – קיומו של "דבר מה נוסף" שיעיד על כוונת שיתוף בנכס הספציפי ... כאמור, הפסיקה קבעה במרבית המקרים כי "דבר מה נוסף" אשר מעיד על כוונת שיתוף ספציפית בנכס "חיצוני" הינו השקעה של בן הזוג הלא רשום בנכס ... יחד עם זאת, לא מדובר בתנאי הכרחי שאין בלתו. כוונת שיתוף ספציפית בנכס "חיצוני" יכולה להתבטא גם בהבטחות ובמצגים אקטיביים שעשויים להביא להסתמכות מצד בן הזוג הלא רשום ולהקים טענת מניעות לבן הזוג הרשום (...)."
- 14 (בע"מ 1398/11 לעיל, ש' דנציגר, ע' 17-18).
- 15
35. פרמטרים שונים – שאינם מהווים רשימה סגורה – יש בהם לסייע לבית המשפט לבדוק אם הוכח "דבר מה נוסף" לצורך הוכחת השיתוף בנכס 'חיצוני'. כך למשל, מועד רכישת הנכס, אופן השגתו (רכישה, מתנה או ירושה), קיום נכס משמעותי הרשום ע"ש בן הזוג האחר, כמה זמן גרו בני הזוג בנכס, אורך חיי הנישואין עד לקרע, האם שולמו תשלומים במשותף עבור הנכס כמשכנתא, האם עבר שיפוץ, התנהגותם הכללית של בני הזוג, האווירה שיצרו במהלך הנישואים לשיתוף רכושי, ועוד (שם, ש' עמית).
- 23
36. גם בהעדר השקעה כספית בנכס ניתן להוכיח כוונת שיתוף ספציפית, אם באה לביטוי בהבטחות ומצג, גם אם משתמע, שעשוי להביא להסתמכות מצד בן הזוג הלא רשום. השיתוף הספציפי תוכנו והיקפו יכול וישתנו, בהתאם לנסיבות ולבני הזוג עצמם.
- 27
37. כך למשל נקבע כי חל שיתוף בנכסי מקרקעין שרכש האיש קודם לנישואים אף שלא שימשו למגורי הצדדים, בהתנהלות הכספית שם (עמ"ש (ת"א) 40404-04-15 ר.ב. נ' א.ב. (13.9.16)). כך נקבע שיתוף במגרש ובבית שהביא עימו בן הזוג קודם לנישואין (עמ"ש (מרכז-לוד) 10884-03-16 מ. נ' מ. (2.1.17)).
- 31
- 32
33. נטל ההוכחה מוטל על בן הזוג שאינו רשום כבעלים של הנכס שהוא טוען לזכויות בו, בגדר המוציא מחברו עליו הראיה.
- 34



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

אלא שהנטל יוקל כאשר מדובר בדירת המגורים נוכח ייחודה ככנס משפחתי מובהק, לעיתים המשמעותי ביותר. (רע"א 8672/00 לעיל, בע"מ 5939/04 לעיל).

המלומד פרופ' ליפשיץ כתב כי כשמדובר בנישואים ראשונים וממושכים, יחסים תקינים ואוירה של שיתוף, לא זו בלבד שמוצדק להחיל את השיתוף גם על נכסים חיצוניים ובראשם דירת המגורים נוכח הסתמכות בן הזוג שאינו רשום על הנכס ('מודל הקהילה המשפחתית')- אלא שיש אף לשקול את היפוך נטל ההוכחה ואת העברתו לבן הזוג הרשום ככל שיטען כי אין שיתוף. (פרופ' ש. ליפשיץ **השיתוף הזוגי** (הוצאת אוניברסיטת בר אילן, 2016) ע' 63).

במקרה דנן אין מדובר בנישואים ראשונים, ולא נמצא כי נטל ההוכחה עובר לנתבעים.

39. בבג"ץ 4602/13 נקבע לאחרונה - ברוב דעות כנגד דעתו החולקת של הש' עמית - שקביעת בית הדין הרבני (שהיה הערכאה המבררת שם) שטענה בדבר קשר של אישה עם גבר שאינו בעלה, בשלהי הנישואין, מהווה ראיה להעדר כוונת שיתוף ספציפי מצד האיש בדירת מגורים שהובאה על ידו לנישואין - אינה מהווה עילה להתערבות בו. בפסק הדין בבית המשפט העליון נחלקו הדעות האם קביעת ביה"ד נעשתה בגין קשר נטען של האישה עם אחר בשלהי נישואי בני הזוג, או (בעיקר) בשל יישום מבחני השיתוף הספציפי. (בג"ץ 4602/13 **פלוגית נ' בית הדין הרבני האזורי בחיפה** (18.11.18)). ההליך עומד כיום בפני דיון נוסף.

40. במאמר שפורסם בעקבות פסק הדין בבג"ץ לעיל, כותבים המלומדים פרופ' דגן ופרופ' הקר כי לטעמם ראוי והגיעה העת להבהיר, בניגוד לעולה מהפסיקה שצויינה, כי הלכת השיתוף הספציפי איננה מחייבת בהכרח השקעות או מצגים, וכי בהקשר של נכסים מסוימים, ובפרט בהקשר של דירת מגורים אשר משמשת את בני הזוג למגוריהם, די בכך שמדובר בנישואים ארוכים. אף סביר להניח שזליגה של רכוש שהביא בן הזוג עימו לתא המשפחתי, משקפת את הכוונה המסתברת של מרבית הזוגות הנישואים בישראל. הגיעה העת לעגן את הלכת השיתוף הספציפי כהלכה ברורה, בין אם מכוח דיני קניין ובין מכוח דיני חוזים, על מנת למנוע מצב של פסיקות סותרות, ותוך הישענות על תכלית מוסד הנישואים כמשקף קהילה שוויונית וליברלית. ניתן גם לחשוב על הלכת השיתוף הספציפי במושגים של כלל ברירת מחדל "מחייב גילוי". כלומר, לפי גישה זו, על בן הזוג שמעוניין לחרוג מהציפיות הסבירות של בן הזוג האחר (לפי ההנחה שכך חושבים בדרך כלל) או מהציפיות הראויות (לפי הגישה הנורמטיבית הראויה שיש לשאוף אליה) - לשתף את בן הזוג האחר בהעדפתו לחרוג מהשיתוף, ונטל הגילוי על כך יחול עליו. (פרופ' ח. דגן פרופ' ד. הקר **"הלכת השיתוף הספציפי - לקראת המערכה הרביעית בבג"ץ 4602/13"** (מחקרי משפט לב, תשע"ט-2019)).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

לכך יש כמובן משמעות גם בכללי ניהול ההליך המשפטי, והנטלים החלים.

בחינת האמור במקרה דנן

בית המגורים נרכש בתקופת הנישואים

41. רישום הזכויות בבית המגורים - הערת אזהרה על הזכויות בבית המגורים, נרשמה ע"ש המנוח בלבד. כך גם נרשם כקונה באישורי המס לרישום בפנקסי מקרקעין (נספחים 14-16 לתצהיר הנתבעת).

42. בית המגורים נרכש במסגרת תקופת הנישואים, ולא היה בבעלות האיש קודם לכן. הצדדים נישאו בחודש 5/2001, ואילו בית המגורים נרכש בתוך תקופת הנישואים, כעבור למעלה מארבע שנים מהנישואים, בחודש 11/2005 (נספח 6 לתצהיר הנתבעת).

43. קרי, בית המגורים נרכש לאחר שהצדדים היו נשואים כבר כ- 4.5 שנים ובמסגרת הנישואין.

44. רכוש שנרכש בתקופת הנישואים, הינו משותף בהתאם לחוק. עניין זה מפחית במעט מהנטל המוטל על האישה להוכיח שהיא בעלים משותף עם האיש, שהרי לאחר שבית המגורים נרכש בתקופת הנישואים אין די בעצם הרישום על שם האיש בלבד לשלול את השיתוף בו.

לא נחתם הסכם ממון המחריג את בית המגורים

45. טענת הנתבעים בכתב ההגנה (ס' 43-44) ובתצהירי עדות ראשית הנתבעות, כי האיש ערך הסכם ממון עם האישה - לא הוכחה ונדחתה. הסכם ממון לא הוצג ולא הובא. נהפוך הוא, הוכח שלא נחתם הסכם ממון בין בני הזוג בפני עו"ד או נוטריון ולא אושר בבית המשפט מעולם.

46. חרף חקירה ארוכה וחוזרת שנחקרה האישה לעניין זה, בה חזרה והבהירה כי אין ולא היה הסכם ממון, לא נסתרה גרסתה.

י"ש. לפני שאני שולף מסמך ואני מראה אותו נותן לך הזדמנות לומר לבית המשפט,

מה שמו של עו"ד שאצלו חתמתם ב-2001 על הסכם ממון?

ת. איזה עורך דין

ש. שחתמתם אצלו הסכם ממון?

ת. אין לי הסכם ממון



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלונית נ' פלונית ואח'

- 1 ש. לא שאלתי אותך אם יש לך או אין לך אצל מי חתמתם?
2 ת. אצל אף אחד
3 ש. אם יציבו לך הסכם ממון מה תגידי?
4 ת. מה אני אני לא משקרת, אני לא יודעת את זה
5 ש. מה תגידי לא זוכרת?
6 ת. אין. זה לא זוכרת אין אין. אין לי לא רואה שום הסכם ממון
7 ש. לא זוכרת?
8 ת. לא.
9 ש. אבל את זוכרת אם צויין דברים אחרים שקרו בשנת 2001, איך את לא זוכרת אם
10 חתמתם או לא חתמתם על הסכם ממון?
11 ת. אין הסכם ממון
12 ש. פעם שלישית לא שואל אותך אם יש או אין, אני שאלתי אם חתמת על הסכם
13 ממון?
14 ת. לא
15 ש. אם אני אציג לך הסכם ממון מה תגידי?
16 ת. אז אני רוצה לראות
17 ש. את בחקירה נגדית כרגע אני מבקש לדעת מה תהיה תגובתך אם תראי הסכם
18 ממון?
19 ת. אני רוצה לראות. אם זה חתימה שלי או לא. בעלי לא עשה את זה
20 ש. אז איך תגידי אם יש הסכם ממון?
21 ת. אין הסכם ממון
22 ש. האם את סיפרת לעו"ד שלך על הסכם ממון?
23 ת. מה אני אספר אם אין הסכם ממון
24 ש. האם את סיפרת בעבר לעו"ד שלך האם ציינת בפניו שהיה הסכם ממון לפני שאת
25 עונה אני מבקש להזהיר אותך, אם עו"ד ישמע שאת נותן תשובה לא נכונה בענין
26 תהיה לו חובה על פי דין לקום כפקיד בית משפט ולתקן את האמת, האם ציינת בפניו
27 על הסכם ממון?
28 ת. לא
29 ש. האם אמרת לעו"ד בעבר שנחתם הסכם ממון ביניכם?
30 ת. לא אין הסכם ממון. אין הסכם ממון
31 ש. שאלתי האם סיפרת לעו"ד ואמרת לו?
32 ת. לא. לא אין הסכם ממון. הסכם ממון לא סיפרתי
33 ש. מה עשית אם העותק של ההסכם ממון שהיה לך ביד?
34 ת. אין הסכם ממון, אין כלום, בעלי לא עשה הסכם ממון."
35 (20.6.18 ע' 27 ש' 34-9, ע' 28 ש' 10-1)



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

47. לא נחקר על כך מי מבני המשפחה הנוספים, ולא הוצגה ראיה לקיומו מלבד טענה בעלמא.

48. יצוין כי האיש היה כבר גרוש, וכפי שהצהירו אחותו (ס' 5-3 לתצהירה) ואחייניו (ס' 9 ו-12 לתצהירם) עבר הליך גירושין לא פשוט. קרי אין מדובר במי שלא חווה משבר בחיי נישואיו ואינו יודע מה הן ההשלכות הכספיות האפשריות. אף על פי כן, בחר שלא לערוך הסכם ממון עם האישה, רעייתו השנייה.

49. על כן ובהעדר הסכם ממון הקובע כך, אין לקבל הטענה. בני הזוג לא ערכו הסכם ממון בעת נישואיהם בשנת 2001, ברם גם לא ערכו הסכם לאורך כל שנות הנישואים מאז, ועד הפטירה, במשך כשלוש עשרה שנים.

האיש לא ערך עם האישה הסכם ממון, לא בעת הנישואים בשנת 2001 ולא שנים לאחר מכן, גם לא כאשר רכש את הבית מספר שנים לאחר הנישואים בשנת 2005. שהרי לו רצה יכול היה לקבוע במסגרת הסכם כי בית המגורים יוחרג מאיזון המשאבים ויהא רק שלו או קביעה אחרת. כך גם יכול היה לערוך הסכם ממון גם בהמשך בכל שלב לאחר רכישת הבית, גם לאחר שמכר כעבור מספר שנים דירה שהייתה בבעלותו, ולאורך שנות נישואים נוספות וקודם לפטירה. ברם לא עשה כן.

50. משכך טענת הנתבעים כי יש להחריג את בית המגורים נוכח הסכם ממון שנחתם בין בני הזוג, נדחית בהעדר הסכם ממון. קיומו לא הוכח ולא הובאה לו שמץ ראיה. הטענה כי חבריו של המנוח ידעו על כך (ס' 43 בכתב ההגנה) מעבר לכך שמדובר בעדות שמיעה שלא הוכחה, הרי שהסכם ממון לא הוצג, לא הובא היכן נערך נכתב או נחתם, וגם חקירה ארוכה שנערכה לתובעת בהקשר זה לא העלתה דבר.

51. לו היה מוכח קיומו של הסכם ממון בין בני הזוג אשר מחריג את השיתוף ביניהם וקובע הפרדה רכושית ולו בבית המגורים, הטענה הייתה במקומה. אלא שלא זו בלבד שלא הוכח, הבחירה שלא לערוך הסכם אף מחזקת את גרסת התובעת לעניין השיתוף בבית המגורים שנרכש שנים לאחר הנישואים.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלונית נ' פלונית ואח'

חיי הנישואים והזוגיות הטובה

52. מהראיות בתיק עלתה מערכת יחסים זוגית ומשפחתית טובה וחמה. כך העידה האישה, אולם גם אחותו של האיש, ושניים מאחייניו, העידו כיצד האישה ובתה הפכו למשפחתו הקרובה של המנוח.

53. האישה הצהירה על חיי זוגיות טובים בנתינה הדדית, היו גם חברים טובים, היא דאגה לענייני הבית ולצרכי האיש, בנוסף לעבודתה בחברת כח אדם והוא סייע לה בחברה. הם ניהלו משק בית משותף, בילו, נסעו לחו"ל, טיילו, יחד התקרבו לדת והיא אף התגיירה. התייחסה לילדיו כילדיה, והוא גידל את בתה הקטנה כבתו אהב אותה והיה גאה בה. טיפלה בו כשחלה וסעדה אותו עד יומו האחרון. (ס' 10-14, 19-20, 61, 83 לתצהירה).
דברים אלה לא נסתרו בחקירתה הנגדית של התובעת.

54. אחותו של האיש (גב' _____) שגרה בסמוך אליו, הצהירה כי לאחר תקופה ארוכה בה היה בודד לאחר גירושיו חזרה אליו השמחה כשהכיר את האישה: "...ראיתי שהשמחה חזרה אליו ... התקופה הזו הייתה ש _____ הכיר את _____ שכל חייה השקיעה בו אהבה ונתנה יחס ...". (ס' 8-9 לתצהירה, שלא נסתרו).

55. אחיינו של האיש (מר _____), הצהיר שהיו בקשר קרוב והאיש ראה באישה את שותפתו בכל, סייעה לו להתאושש מגירושיו, ראה את בתה כבתו שלו.

" _____ זכה להכיר את _____, אשר שינתה את חייו מהקצה עד הקצה ללא היכר. _____ הרימה את _____ מאשפתות..." (ס' 15-16 לתצהירו) " _____ נהג לומר שזכה במפעל הפיס ... " (ס' 18-19) " _____ אף אהב מאוד את בתה של _____ .. וראה בה כבת לכל דבר ועניין ... כששאלתי את _____ .. אודות בתה ... נהג להשיב "זאת הבת שלי". " (ס' 24-25 לתצהירו).

56. אחיין נוסף של האיש (מר _____) תאר בתצהירו את הקשר הקרוב שלו למנוח עד פטירתו, ציין כי לאחר גירושיו הקשים גר בדירה מוזנחת, אך מאז הכיר את התובעת השתפר מצבו, שמח בה ובבתה, קנה את הבית בזכותה:

"... מאז שהכיר את _____, היא האירה את חייו, והוא היה כפרח נבול שפרח. לפני _____ לא היה ל _____ ז"ל כלום, משהכיר את _____ הוא התחיל להתקדם בחיים ולפרוח... קנה את הבית בזכות _____ ... פינק אותה... בתה, _____, הסבה נחת רב ל _____". (ס' 15-13, 21, 22 לתצהירו).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלונית נ' פלונית ואח'

57. גם אחייניתו של האיש (גב' _____), סיפרה כי עם היכרותו את התובעת השתפר מצבו לאחר גירושיו הקשים, היה גאה בה וגידל את בתה כבתו.

"אני התוודעתי לחיי אהבה ורעות בין _____ ל_____ ואושר גדול כאשר עשתה הכל לשמח את _____ ... היה גאה מאוד באשתו _____ והיה מרעיף עליה שבחים ... זכור לי ש _____ הוקיר את _____ כבתו ואף עשה ... בת מצווה מפוארת". (ס' 18, 21, 24 לתצהירה).

58. בתה של התובעת (גב' _____) הצהירה שהמנוח היה לה לאב, העניק לה חום ואהבה, היו כמשפחה, לימדה לרכב, הגיע לאסיפות הורים בבית הספר עם אמה, התגאה בפני אחרים בה כבתו. סעדה אותו יחד עם אמה כשחלה.

"אבי ז"ל ביקש ממני ... לקרוא לו אבא והבטיח לי ולאמא שלי שיגדל אותי כבת ביולוגית לכל דבר וכך הוא עשה עד יום מותו. אבי לא החסיר ממני דבר, אני ואימי והוא היינו משפחה מאושרת ונורמטיבית. אבי היקר, עשה עבורי המון, ... עזר לי בשיעורי בית, הגיע לאספות הורים העניק לי חום ואהבה. ... הייתי הולכת איתם לכל האירועים... הוא היה אומר תמיד: "זאת הבת שלי..." נהגנו לנסוע לבלות... הוריי היו מבלים ושמחים יחד הם היו טסים לחו"ל ונופשים...". (ס' 4-6, 22, 24 לתצהירה).

הבת לא נחקרה על דברים אלה, ולא נסתרו בחקירתה הנגדית.

59. בנו של המנוח לא הכחיש כי הקשר היה טוב ואביו שמח בו. (ע' 44, ש' 5, 18-9, 20-19).

60. בנותיו של המנוח, לעומת זאת, טענו שמטרתה של התובעת הייתה כסף, היא משכה כספים מחשבונם ונהגה לגנוב ממנו ביחד עם בתה כפזית הטובה. (ס' 10-12 לתצהיר הנתבעת 1, ס' 5-4, 13 לתצהיר הנתבעת 2).

61. לאחר שהאיש אינו בחיים עוד ולא ניתן להעידו, על התובעת הנטל לשכנע גם במערכת היחסים שביניהם. אלא שהנתבעים לא הביאו ראיות הסותרות את הקשר הטוב בין בני הזוג.

נהפוך הוא, מהמצוי בתיק לרבות תצהירים ועדויות שלא נסתרו, הוכח קשר טוב וקרוב בין בני הזוג, האיש והאישה.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלוגית נ' פלוגית ואח'

62. הקשר של האיש עם ילדיו - באשר לקשר של האיש עם ילדיו, נמסרו עדויות סותרות בנוגע לקשר עם הבנות. בעוד שהבנות טענו לקשר טוב, אחיו ואחייניו של האיש מסרו על קשר מורכב עימן.

63. הבת הראשונה הצהירה על יחסים טובים ושאיבה סייע לה ולבנה כלכלית (ס' 7 לתצהירה), והעידה שסייע לה כספית. (ע' 45, ש' 10-13).
הבת השנייה הצהירה שהיו קרובים חרף מגוריה בחו"ל (ס' 2-3 לתצהירה). בעדותה אישרה שגרה בחו"ל בשנים 1996 – 2013 וביקרה רק 4 פעמים בישראל במשך כל התקופה. (ע' 46 ש' 30-35, ע' 47 ש' 1-4, ע' 48 ש' 1-2).

64. מנגד, הצהירו קרובי משפחתו של האיש שלא היה בקשר טוב עם הבנות, סיפר להם שתמכו באימן (רעייתו הראשונה) כנגדו בעת הגירושין, בת אחת גרה בחו"ל שנים רבות, וגם השנייה התרחקה ממנו.

האחיין _____ הצהיר מה אמר לו האיש ("... אני זוכר ש _____ ז"ל התאונן בפניי עד כמה קשה וכואב לו שבנותיו העלילו עליו עלילות שווא...") והעיד שידוע לו על קשר מורכב ומרוחק עד סמוך לפטירה. (ס' 12, 26-28 לתצהיר). האחיין _____ הצהיר על העדר הקשר התומך. ("הבנות של _____, לא עשו למען _____ דבר, ממש כלום, לא טיפלו בו לא תמכו בו ואף לא הסבו לו נחת." ס' 25 לתצהיר).

65. אף שמערכת היחסים הנטענת עימן הובאה בפירוט רב ברוח זו בתצהירי בני משפחה נוספים, לא מצאתי להביאה כאן. חלקה עדות שמועה, וחלקה אינה דרושה לצורך ההכרעה כאן.

66. גם האישה סיפרה על הבת שכעסה על האיש שלא נענה לדרישותיה הכספיות, על המריבות על הכסף, ועל הבת שלא הגיעה לבקר מחו"ל שנים רבות והתקשרה לעיתים רחוקות. (ס' 57-58, 67, 81 לתצהירה). כך גם בתה של האישה (ס' 28-29, 32, 43, 46 לתצהיר הבת). לאחר האזכרה החלו לעסוק בירושה וניתקו עימן קשר. הן לא נחקרו על כך וגרסתן לא נסתרה.

67. היחסים עם הבן היו טובים. כך הצהירה התובעת (ס' 7) וכך הצהיר גם הבן (ס' 3, 4 לתצהירו), וכן סיפר בעדותו שגר עם בני הזוג תקופה, ביחידת הדיור. (ע' 40, ש' 26-27, 29-31, ע' 43 ש' 34-35, ע' 44 ש' 1).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלונית נ' פלונית ואח'

68. לא מצאתי לפרט ולהכביר מילים באשר לטענות לעניין ההתנהלות בתקופת האבל, ולנתק מני אז בין הצדדים, חרף הפירוט הרב שהובא בתצהירים גם לעניין זה. אין אלא להצר על כך.

שני בני הזוג עבדו

69. **שני בני הזוג עבדו** שניהם בתקופת הנישואים, ועד יציאת האיש לגימלאות, עת האשה המשיכה לעבוד בשנים שלאחר מכן ועד לפטירתו. האשה עבדה בחברות כח אדם לעובדים זרים (כשכירה, עצמאית, ושוב שכירה) ובהמשך הפכה _____ ב _____, והאיש עבד כ _____ ב _____ עד לחודש 5/2010, וכן הובא כי סייע לאשה בחברה שבבעלותה לכה אדם, כמפורט להלן.

70. **האשה עבדה** בחברת כח אדם לעובדים זרים, ובהמשך הקימה חברה עצמאית ל _____ בכך, בין השנים 2003-2008, שאז חזרה להיות שכירה בחברת כ"א, ובשנת 2011 עברה לעבוד כ _____ ב _____.

לאחר שהגיעה לישראל מהפיליפינים בשנת 1996 עבדה כ _____ בחברת כח אדם לעובדים זרים שמביאה כח עזר סיעודי לארץ. בשנת 2000 עת הכירה את האיש עבדה כ _____ בחברת " _____".

התובעת הצהירה כי השתכרה כ- \$ 3,500 עבור כל עובד (קיבלה במזומן \$ 4,000 על כל עובד, ושילמה לחברה \$500 על השימוש ברישיון, ס' 23 לתצהיר).

בשנת 2003, עת היו בני הזוג נשואים, הקימה - בעצת האיש וסיועו - חברה עצמאית (" _____ בע"מ") שעסקה ב _____ עובדים זרים וניהלה אותה עד שנת 2008 בה נסגרה.

קיבלה עמלה \$ 1,000 לאיתור עובד זר בארץ, ועל הבאת עובד מחו"ל וקבלת 'היתר עבודה' למשפחה קיבלה 2,000 ₪ מהמשפחה ו- \$ 4,500 מהעובד שהגיע לארץ. (ס' 26-27 לתצהיר).

בשנים 2008-2011 עבדה כ _____ כח אדם בחברת " _____", והשתכרה לפי אחוזים -6,000, 7,000 ₪ לחודש. משנת 2011 ועד היום עובדת כ _____ ב _____ ב _____.

(ס' 2, 22, 24, נספח ז לתביעה, 54-55 לתצהירה, שלא נסתרו).

71. האשה לא הציגה מסמכים לסכומי המזומן הנטענים, ברם תצהירה ועדותה היו עקביים בעניין זה, והדבר לא נסתר גם בחקירתה. כך גם בני משפחת המנוח הצהירו כי סיפר להם ברוח זו על הכנסתה.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

72. האיש עבד לאורך שנות הנישואין ב _____ כ _____, ויצא לגמלאות ביום 1.5.2010.

73. בנוסף הובאו עדויות שהאיש סייע לאישה בהקשר של חברת כח אדם שהייתה רשומה על שמה.

האחיין של האיש הצהיר שבני הזוג עסקו בהבאת עובדים זרים לכח עזר סיעודי: "היא ו _____ היו ביחד בזה, הם קראו לזה " _____ " זה היה מקור הכנסה בשביל _____ ז"ל". (מר _____, ס' 17 לתצהירו, שלא נסתר בעדותו). אחותו של האיש העידה כך: "ש. איפה _____ עבדה? ת. כשהוא הכיר אותה יחד איתו". (גב' _____, ע' 23, ש' 9-10).

כך הצהירה עובדת (תצהיר הגב' _____, נספח 20) כי כשהגיעה לעבוד בחברה בישראל, האיש הוא שחיכה לה בשדה התעופה והסיע אותה ללון אצלם, סייע לה להסדיר את הניירת, את הכסף כשהגיעה לישראל שילמה לשניהם.

כשחקרה על כך, העידה כי התנהלה מול שני בני הזוג ושילמה לידם כסף מזומן:

"... הם עזרו לי היא ובעלה

ש. מה דבר האחרון שבעלה עזר לך?

ת. עזר לי למשל איך לסדר ניירות, לנסוע לפיליפינים

ש. מתי זה היה?

ת. לפני שמת. (...)

ש. במשך 14 שנה מאז שעלית לישראל שילמת ל _____ משהו?

ת. לא רק בהתחלה שהגעתי לארץ נתתי להם את הכסף שילמתי לסוכן

ש. תתארי לי שנתת כסף ליד של מי נתת את הכסף

ת. ל _____ ול _____ ביחד

ש. ביחד?

ת. כן". (ע' 21, ש' 24-28, ע' 22, ש' 5-10).

בתו של האיש העידה שרצה לפתוח עסק עם האישה, ההוצאות היו גבוהות ("ת. כן היא סיפרה לי כי היא עושה עסקאות אבל אבא לא הסכים שיהיה משהו לא ישר והוא ביקש לפתוח עסק ביחד כשכל ההוצאות כמובן היו עליו בסוף נסגר מכמות ההוצאות שאבא שלי לא יכל לעמוד בהם ... שהוא סיפר לי". (ע' 46, ש' 9-12)).

כלכלת משק הבית

74. התובעת הצהירה שכספי השתכרותה שימשו למחייתם של בני הזוג באופן שוטף, היא השתכרה במזומן מעבודתה עם עובדים זרים והביאה את הכסף לידי, גם את כספי הפיצויים מעבודתה הקודמת.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלוגית נ' פלוגית ואח'

- 1 האיש דאג להתנהלות הכספית והתשלומים בוצעו מחשבון הבנק שלו, מלבד מספר תשלומים
2 שבוצעו מחשבון החברה שהקימה בהמשך ומכרטיס האשראי שם. (ס' 25, 37-38, 40). היא
3 חתמה והאיש ניהל את הכספים, העבירה לידיו הרווחים ששימשו לטובת הבית. (ס' 50-51).
4
5 75. האשה נחקרה והעידה על ההתנהלות הכספית, נתנה כסף מזומן לאיש ששילם חשבונות
6 באמצעות חשבון הבנק על שמו. לא ניהלו חשבון משותף כי חשש מכך בשל החברה.
7
8 "ש. למה לא היה לכם חשבון משותף?
9 ת. כי אומר שיש ליל חברה, זה לא טוב לו...
10 ש. את יכולה להראות לי קבלה אחת על רכישה משותפת שלכם?
11 ת. אין לנו שיתוף בחשבון, אני רק מביאה לו מזומן." (ע' 35 ש' 25-26, 34-35).
12
13 76. כאמור לעיל לא הוצגו מסמכים לעניין כספי מזומן, ברם עדות האשה חוזקה בעדויות בני
14 משפחה נוספים שהעידו כי האיש עצמו סיפר להם על השתכרותה בזמן אמת.
15
16 77. בת האשה הצהירה וכן העידה שהאיש שילם במזומן את ההוצאות והשלים החסר באשראי
17 (ס' 5 לתצהיר, ע' 25 ש' 33-34), אולם אישרה שאינה יודעת איך הייתה ההתחשבות בין בני
18 הזוג. (ע' 26 ש' 1-4).
19 בן המנוח העיד כי כשגר עימם כל אחד עשה קניות לחליפין. (ע' 43, ש' 12-13)
20 האחיינית סיפרה שהאיש עצמו אמר לה כי האשה מרוויחה היטב 30,000-40,000 ₪ לחודש
21 מעבודתה עם עובדים זרים, והביא מתנות במזומן לאירועים. (ס' 21 לתצהירה, שלא נסתר
22 בחקירתה).
23
24 78. לסיכום נקודה זו, בני הזוג לא ניהלו חשבון משותף, ברם נמצא כי הוכח שהתנהלותם הכספית
25 השוטפת לצרכי מחייה וכלכלה בבית המגורים הייתה משותפת.
26
27 79. האשה אישרה שלא שילמה ישירות לרכישת בית המגורים. האיש שילם לפי
28 ההתנהלות הכספית ביניהם כשהעבירה לו כספים שהשתכרה.
29 "ש. את למוכרים של הבית ב _____ לא שילמת ישירות שום דבר, נכון? (...)
30 ת. בעלי שילם, אנחנו ביחד הוא התנהל בכל הכספי הוא התנהל." (ע' 30 ש' 26-29).
31
32
33
34
35



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלונית נ' פלונית ואח'

דירה שהייתה לאיש קודם לנישואין

80. אין חולק כי לאיש הייתה דירה בבעלותו קודם לנישואיו לאישה, בת 4 חדרים ב ____.
81. ברם בית המגורים לא נרכש במקביל למכירת הדירה. בית המגורים נרכש בשנת 2005, ואילו האיש מכר את הדירה בבעלותו בשנת 2007.
82. רכישת בית המגורים ב ____ הייתה בחוזה מכר ביום 2005. ____ (נספחים 6-13 לתצהיר הנתבעים), ואילו הדירה ב ____ שהייתה לאיש קודם לנישואין נמכרה בחוזה מכר ביום 22.3.2007 (נספח ד לכתב ההגנה).
83. במסגרת חוזה זה חתמה גם התובעת על (בע' 6 לחוזה) כרעיית המנוח, שאין לה התנגדות לעסקה. קרי, לא ניתן לטעון שהאיש לא היה מודע לכך שיש משמעות להיותו נשוי לאישה.
84. משכנתא – במסמך "בנק ____" מופיע שתיק המשכנתא הינו על שם האיש והאישה: " ____ ו ____" (נספח 6 לתצהיר הנתבעת), כך גם מסמך אישור סילוק המשכנתא מוען לידי בני הזוג שניהם. (נספח 32 לתצהיר התובעת).
85. המשכנתא נרשמה על שם שני בני הזוג, שולמה בפועל מחשבון המנוח, במהלך הנישואין.
86. האישה השיבה בחקירתה כי המשכנתא נלקחה ע"י שני בני הזוג, החיוב להחזיר החודשי על שניהם, התשלום נעשה מחשבון האיש שניהל את הכסף, היא העבירה לו כסף מזומן (ע' 35, וההפניות לעיל).

ש. את המשכנתא רק הוא לקח, נכון?

ת. היינו שם שנינו

ש. אני שואל שוב, את המשכנתא על הבית רק הוא לקח ורק הוא חתם על כל

הניירות של ההלוואה והמשכנתא, נכון?

ת. לא...

ש. מי התחייב להחזיר את ההלוואה?

ת. שנינו

ש. את חתמת על מסמכי ההלוואה?

ת. כן. (...)

ש. מה הבנק אמר בגלל שאתם נשואים אז גם את צריכה לחתום?

ת. כן



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלוגית נ' פלוגית ואח'

ש. והבנק אמר שמבלי שתחתמי לא יאשרו את המשכנתא?

ת. כן

ש. ואז בעלך אמר שאין לך למה לפחד הוא אחראי את יכולה לחתום?

ת. הוא אחראי על כל דבר

(ע' 33 ש' 17-21, ע' 34 ש' 23-25, ע' 35 ש' 1-5).

87. האישה העידה שהתלוותה אליו לעורך הדין לרכישת בית המגורים, שנבחר ביחד עימה ולאחר שראו הרבה בתים (ס' 43-45 לתצהיר) והלכו ביחד לבנק לקחת משכנתא. ראתה שהבית לא נרשם על שמה, אך סמכה עליו וחתמה על מסמכי המשכנתא כשותפה.

"ש. אני מבין את ליווית את המנוח לעו"ד כאשר הוא רכש את הבית ב _____, כן

או לא?

ת. כן

ש. ואת רואה שהוא עושה חוזה והבית נרשם רק על השם שלו, שאלת אותו למה אתה רושם את הבית רק על השם שלך, שאלת אותו או לא?

ת. לא שאלתי אותו

ש. למה באותו זמן לא אמרת לו ומה איתי?

ת. כי לא מעניין היה אני כל כך אוהבת אותו, לא מעניין למה לא רשמת, אנחנו

אוהבים אחד את שני לא אכפת לי מה הוא עשה.

(...)

ש. זה לא מוזר לך בעלך קונה בית חדש ולא מדבר איתך אפילו מילה אחת על הזכויות שלך בבית אם יש לך או אין לך וגם את לא מוצאת לנכון לדבר איתו ולו מילה אחת אם יש לך זכויות או אין לך זכויות?

ת. הוא אומר שיש לי זכויות, הוא אומר שלא לפחד יש לך הכל (...).

ש. אם לא דיברת עם בעלך בכלל איך ירשם הבית ב _____ האם גם לך יש זכויות

בו, אם לא דיברת עם בעלך בכלל בענין הזה אז למה חתמת על מסמכי המשכנתא?

ת. כי אנחנו שותפים לכל דבר

ש. אבל לא דיברת איתו על זה?

ת. כי לא מעניין אותי

ש. מה לא מעניין ?

ת. כי אני סומכת בו, כל דבר נותנת לו

(ע' 33 ש' 14-7, ע' 34 ש' 27-33).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

88. גם הטענה כי תשובת האישה על שיחתה עם האיש בערוב ימיו בנוגע לצוואה (ע' 37 ש' 28-6) מוכיחה שידעה שאין לה זכויות בבית, לא הוכחה ונדחת, שכן אין בה משום שלילת שיתוף ואיזון משאבים.

89. בית המגורים נרכש במסגרת תקופת הנישואים, בהעדר הסכם ממון המחריג אותו משיתוף ומאיזון משאבים, ומספר שנים קודם למכירת נכס שהיה לאיש לפני הנישואים. אין די בהתייחסות הנתבעים לבית המגורים כאילו היה הנכס הקודם, בנסיבות העניין וכפי שהובא לעיל.

90. לסיכום, בבחינת מכלול הנסיבות כאן בעניינם של האישה והאיש, ומכל הטעמים שפורטו לעיל - נמצא כי חרף רישום הזכויות בבית המגורים (בדרך של הערת אזהרה), הרי שלאחר שנרכש מספר שנים לאחר הנישואים ובמהלכם ובני הזוג גרו בו כל שנות הנישואים ועד לפטירת האיש, בחינת המימון (לרבות מדירה קודמת שמכר האיש כעבור מספר שנים) ברם מבלי לנתקו ממערכת היחסים ומהתנהלות כספית של בני הזוג, משכנתא והחזרתה בתקופת הנישואים, גם אם ללא חשבון משותף, בהעדר הסכם ממון אשר מחריג את בית המגורים שנרכש במהלך הנישואים מאיזון המשאבים, ובחינת ההסתמכות מצד האישה - יש להצהיר על שיתוף האישה בזכויות בו בחלקים שווים.

על כן נקבע בזאת כי לאישה זכויות במחצית בית המגורים.

עתירות נוספות

שכר דירה עבור יחידת הדיור

91. לנתבעים מגיע בהתאם לצוואת המנוח, לכל אחד מהם רבע (25%) מרכושו, וביחד 75%. בהתאם לקביעה בפסק דין זה בנוגע לזכויות האישה מכח הנישואים, יועבר חלקם בהתאם להיקף העיזבון.

92. בחוות דעת שמאי מיום 7.5.17 לאומדן דמי שכירות ראויים נקבע כי דמי השכירות הראויים בבית המגורים 5,700 ₪ לחודש, וביחידת הדיור 3,100 ₪ (ע' 10 לחוות הדעת). לא נמצא כי יש לשנות מהחויב בשכ"ט שמאי כפי שנקבע בהליך.

93. בחודשי 1/2018 נפסק לנתבעים שכר דירה רטרואקטיבית מחודש 2/2017 (החלטה מ-21.1.18), מנהל העיזבון דיווח בהמשך שהועברו כספים לקופת העיזבון (ת"ע 15-07-27431).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

משכך ההתחשבות עבור חלקם היחסי של הנתבעים בשכר הדירה תיערך בין הצדדים בהתאם לסכום שנקבע בחוות דעת השמאי, שלא נסתרה אף לא נתבקשה חקירתו.

לא נמצא שיש לחייב התובעת בסכום הנמוך מכך כטענתה.

94. בהתאם יערכו הצדדים את ההתחשבות (קרי 75% ממחצית שווי דמי השכירות, נוכח קביעת זכאות האישה למחצית בהליך זה) וזאת ממועד הפטירה – ועד לפסק הדין, ובקיצו סכומים שהועברו לידם (ככל שהועברו) מקופת העיזבון או ישירות ע"י האישה. סכום שלא ישולם ישא הפרשי הצמדה וריבית, ממועד פסק הדין ועד לתשלום בפועל.

כספים וזכויות

95. התובעת עתרה לסעד הצהרתי לזכאות בכספים וזכויות ע"ש המנוח, כאשר בפועל התייחסה רק לכספים בחב' _____ ולרכב שע"ש האיש. מרבית העתירה הייתה כללית (בתביעה ובפרט בסיכומים), כך גם הכחשת הנתבעים.

96. כספים וזכויות מהווים נכס משותף שיש לאזן בין בני זוג לתקופת הנישואים כקבוע בס' 5 (ג) לחוק, לא הובאה עילה למנוע שיתוף האישה מיום הנישואים (15.5.2001) ועד לפטירה (29.7.2014).

כספים בקופה בחב' _____

97. לא הוכחה עתירת האישה - בנוגע לכספים בחברת _____ גמל ופנסיה בע"מ. כעולה מהצרופה שהוגשה מדובר קופת תגמולים, משכך אינה מהווה חלק מהעיזבון בהתאם לס' 147 לחוק הירושה, תשכ"ה- 1965. נטען ע"י הנתבעים כי הוציאו כספי ההפקדה בה נוכח הוראות שניתנו בה לאחר פטירה, ולעניין זה מתקבלת טענתם.

רכב

98. האישה תבעה מחצית רכב שנת 2009, הנתבעים התנגדו. הוכח כי הרכב (____ מ.ר. _____ שנת 2009) נרכש במהלך הנישואים בשנת 2012, מחברת השכרה (ר' רישיון הרכב) ובאמצעות הלואה מחברת מימון (ר' תגובה מיום 30.7.18). בנוסף הוכיחה האישה כי לאחר פטירת האיש שילמה בגין החזר ההלוואה סך 22,350 ₪ לידי חברת _____ בע"מ לאחר שנפתחו הליכי הוצאה לפועל ועמד בפני מימוש השיעבוד. (נספח ג לתביעה, וכן החלטת רשם ההוצל"פ כי החוב סולק).



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 15-05-16819 פלוגית נ' פלוגית ואח'

99. בחקירתה לא נשאלה באשר לרכב, וגרסתה לא נסתרה.
100. מאחר והוכח כי הרכב נשוא המחלוקת נרכש בתקופת הנישואין המשותפים, ונלקחה הלוואה לרכישתו שנפרעה ע"י האישה, הוכיחה התובעת עתירתה, ומחציתו שייכת לה.
101. לחלופין טענו הנתבעים, כי ככל שלתובעת זכויות בנכסים מכח חוק יחסי ממון, אזי יש לחייבה להסתלק מחלקה בעיזבון מכח 'תורת הבחירה' (בדיני הירושה) והוראות צוואת המנוח שלא לכך כיוון.
- קרי על היורש לקיים את כל הוראות הצוואה ולא לבחור באיזה מההוראות הוא מעוניין, ובעודו מבקש לקיים סעיף אחד טוען כנגד סעיפים אחרים.
- הצוואה קויימה בהעדר התנגדות מי מהצדדים, ביום 27.4.15 ניתן צו קיום צוואה.
102. בנסיבות הצדדים כאן אין מקום לטענה בעניין זה, האישה בעתירתה מבקשת לעמוד על זכויותיה מכח הנישואים לאיש, ואינה מבקשת לשנות מההוראות הצוואה.
- הצוואה מורה על אופן חלוקת הרכוש השייך למנוח, אינה כוללת חיוב המוטל על האישה כתנאי לקבלת חלקה (למעט תנאי כי בעת פטירתו יהיו נשואים ולא יוכח כי בגדה בו, ס' 3 לצוואה, שלא נטען כי התקיים וממילא גם לא הוכח), ולא פעלה בניגוד להוראותיה.
- גם ככל שתוצאת התביעה דגן משפיעה על היקף העיזבון לחלוקה (ויצוין כי גם בצוואה – ציין המנוח את בית המגורים כ: "בית המגורים שלנו", ס' 6 לצוואה), לא נמצא כי מביאה לתוצאה לפיה יש לשלול זכויות האישה לחלקה בעיזבון בהתאם לצוואה, והטענה נדחית.
103. ונקודה נוספת בטרם סיום. הצגת התובעת כרודפת בצע וכמי שכל מעייניה כספו של המנוח, מוטב לו הייתה נמנעת. לא זו בלבד שלא הוכח הדבר, אלא גם סתר את מערכת היחסים הזוגית שעלתה מהעדויות.
- מערכת יחסים בין בני זוג שמצאו זה את זה בפרק השני בחייהם, ובנו את התא המשפחתי החדש כמיטיב ומשותף, גם אם לא ניהלו חשבון בנק משותף.

סיכום

104. מכל הנימוקים לעיל, נמצא כי התובעת הרימה את הנטל המוטל עליה להוכחת מרבית רכיבי התביעה, וניתן בזאת סעד הצהרתי לזכותה למחצית בזכויות ובכספים שנצברו ע"ש האיש מיום הנישואין ועד הפטירה, לרבות בבית המגורים וברכב, כמפורט בפרקים לעיל.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16819-05-15 פלוגית נ' פלוגית ואח'

105. נוכח התוצאה, הנתבעים ישאו בהוצאות התובעת ובשכ"ט עו"ד בסך 30,000 ₪.
סכום שלא ישולם ישא הפרשי הצמדה וריבית עד למועד הפרעון בפועל.

106. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים.

ניתן לפרסום ללא שמות וללא פרטים מזהים של הצדדים.

ניתן היום, כ"ז סיוון תשע"ט, 30 יוני 2019, בהעדר הצדדים.

אילת גולן- תבורי, שופטת.